

نایج وادنیات

محمد علی

ملک و ملتہ نافع ، تاریخ ، ادبیات ، فنون ، اقتصادیات و شئون سائرہ متعلق مباحث مفیدہ ہی حاوی مجموعہ شہریہ در

وفات ایدہ جک اولہ ورثہ سی ہنوز اصولاً وقف ایتہ مش اولدینی کتابلری طوبار لایوب کوتورمک حقہ مالکدرلر . مکرکہ اوقاف محکمہ یہ یالان شاعدرلری اقامہ ایلہ کتابلرک اوقافہ تبرع ایدلش اولدینی اثباتہ جرأت ایدہ بیلین... اورتادہ بر وثیقہ شرعیہ موجود وتسجیل وقف کی بر معاملہ واقع اولمادیغندن اوقافک مراجعت ایدہ بیلہ جکی بوچارہ یکانہ نکدہ بر حکم وتأثیری اولاماز .

بر کون یرینک ایرتسی کونی یکنک طارلندن شکایت ایددن و کتابلری وقف ایدہ جکی ادعا یلہ اوقافک ناقابل تضمین وتلافی بر ضررینہ بادی اولان بو ذات محترمک بوتون دنیایی الدائمق ایستین بر یالانجی مجنون اولدینی تحقیق ایتک پک قولایدر . کتابلرک وقف ایدیلہ سی شویلہ طورسون ، ہنوز تسجیل بیلہ ایدیلہ مشدر . و بو مقصدلہ وقوع بولان تشبہات ، اونک ناجائز اعتراضلرینہ قصداً ایضاع ایتدیکی مشکلات ایلہ عقیم ونتیجہ سز قالمشدر . یالکز ، کتابلری اوقافہ تجلید ایتدرمش - بوکوندہ بر مجلد اورادہ چالیشمقدہ و کندیندن باشقا بر چوق آدملردہ معاش ویرلمکدہ در . وایشک بوندن دہایلری یہ کوتورلماسی ایچون الدن ودیلندن کلن غیرت ویالانہ دوامدن باشقہ بر شی یا تمامشدر . ایستہ عزیزم ، حقیقت حال بودر . بونی اوقافدن ، مثلاً مستشار بکدن ، محاسبہ جیدن ، مبانی خیریہ مدیرندن ، حالی ہر راست کلدیککز بر اوقاف مأورندن صورکز ، سزہ بوتون تفصیلات الیمہ یلہ بو آجی حقیقی سویلہ یہ جکلردر . بن حسب الاخلاص سزی سنور ایتک ایستہ دم . ایستہ بوقادار

بومادہ یہ دائرہ مبانی خیریہ مدیری اسعد بک افندی نیک
عبدعاجزہ کوندردیکی مکتوبک صورتیدر

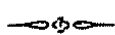
فاضل محترم

صبح غزنہ سنہ - کتبخانہ حقندہ - اک صولک یازیلان امضاسز و یا امضاسی غزنہ ادارہ خانہ سنجہ محفوظ و یا نام مستعارلی مکتوبک اولا باشقہ سی طرفندن یازلدینی

وبالاخرہ بندہ کزک یازدینمی ظن ایتدی ککزی استخبار ایتدم و پک چوق متأثر اولدم . بندہ کزجہ ہر نہ یہ دائر اولورسہ اولسون غزنہ یہ امضاسز یازی یازمق ناموس سزہ قدر . مرد اولان آچیق سولر وسوبلدیکی دوغری ایسہ کنم ہویت ایتمز . بناء علیہ بن یازاجق اولدقدن صکرہ ہر جالہ امضام ایلہ یزاردم . زمان وحادثات او مکتوبک کیہک طرفندن یازلدینی سزہ اوکرده جک و او وقت سزہ حرمت بسلہ بنی ، بلا سبب رنجیدہ ومتأثر ایتدی ککزی ایچون چوق متأثر اولہ جقسکز . بن بوصورتلہ سزک سوء ظنکزہ اوغزادینم ایچون پک چوق متأثر ومتأسفم . اوقافہ انتساب ایتزدن چوق اول سزی طانیان و کتبخانہ یہ دوام ایلہ استفاده ایدن وسزہ وقفیتکزدن دولایی حرمت ایدنلردن اولدینم حالہ و بونی سزہ بیلدی ککزی کی بالخاصہ اوقافہ کلدکدن صکرہ دہ سزہ دائمی رعایتکار بولندینم مستلمکز ایکن هیچ امید ایتدیم بو سوء ظن دولاییلہ صقلہ قدہ [اولدینمہ] طبعی حق ویررسکز . تصحیح فکر بیورمکزی نمی ایلہ عرض حرمت ایلرم اقدم حضرتلری

۳۰ ل کانون اول سنہ ۳۳۷

محمد اسعد

اوقاف ناظر عالیسی راشد بک افندی

حضر تلمینہ

ترقی معارف خصوصندہ اولان شوق وانہماک دولتلیری
کچن سنہ ملت کتبخانہ سندہ اجتماع ایدن انجمن عالی دہ ابراز بیوردقلری معلوم ومسلمدر .

لکن کچنلردہ معلم کلیسی رفت افندی صدر اسبق مرحوم وفیق باشانک صاتیلق اولان کتابلرینک آلمنسی ، بونلر آلہ میورسہ ہیچ اولماز سہ قاض سلطان محمد خان غازی حضر تلمری والد ماجد لری سلطان مراد ثانی زمانندہ یازلمش اولوب تورکلرک مفاخر ملیہ سندن اولدقدن بشقہ نظیری دہا دنیادہ بولنمیان برکتسابک آلمنسی پک

چوق زجا و نیاز ایلدیکی حالد او قافک باردی اولدینی جوابی ویرلشدر . کذلک بحارستان قطعه سنک دولت عثمانیه ده بولدینی زمانلرک مفاخر ملیه سنی حاکی مصنف خطیه بوار دنیادن برطمشوار تاریخی عرض ایتک ایچون برکتاجی دفعات ایله مقام عالیکزه کلش ایسه ده « ناظر بک افندی حضرتلری بویه برشی آلیور » دیه هر دفعه سنده رد ایلدیکنی مذکور کتاجی سوبلیور . افندمنک علم و عرفانه رغبت ورعایت کز مسلم اولدینی کی کتبخانه لزه عائد اوقاف بودجه سنده کی ترتیب و تخصیصات ده باشقدر . کچن آلتی آلتی بودجه ده کی کتبخانه لر تخصیصانندن یالکز بر دفعه ده بشیوز لیرالق کتاب آلمشدر که آریجه دفتریله برابر ملت کتبخانه سنده موجوددر .

بو تخصیصاتک بره نلی ده بوایکنجی آلتی آلتی بودجه ده واردر . شواحواله نظراً بویه حیتلی ایشلری خاکپایکزه آکلادان یوقدر . اگر آکلاشمش اولسه لردی عرفان وجهتله متصف بر قردردان اولدقلرینه نظراً البه والبته بویه معامله یامازدیکنز . حالبوکه بودجه کزده استعمالی جائز تخصیصات اولدینی کی صرء هابون آچمه سی ده حسب الحال برقاج سنده اوقاف نظارسته قالیور . اگر ذات عالیلرینه بورالری بیلدیردن بولونسیدی برطاقم ذواتک معاش آله مدقلری جهتله صائمه مجبور اولدقلری مفاخر ملیه مزدن اولان تاریخلری ، کتابلری دخی آله رق هم معاش آله میالری سوبندیریر ، همده بونلرک کاملاً اجانب یدینه کچمنه راضی اولمازدیکنز . بزم یوز ایرابه آلمدینمز کتابلر صری ، فرمانلر صری ، پادشاهلر صرک خط هابونلرینی حاوی تاریخی و قیمتلی براتلرینی یونانیلر آله رق بیرتوب محو ایتدکلرینی بیلورم . حتی بالمناصبه بعض مقامات عالییه ده عرض ایتشدیم .

بناءً علیه بو جهتلره نظر معنالی اثر حیتندانه لرینی جاب ایلرم . ملت کتبخانه سنه کلنجه ذات عالی نظار - تنباهیلرینک نمون اوله جقلرینه ودر حال اجراسنه شتاب بیوره جقلرینه شبه اولیان اوچ تکلیف چاکرانهم واردر . برنجیمی : حسین حسام الدین افندینک یازمش و بنمده

امضا ایتش اولدینم ملت کتبخانه سنده کی اسامی و تعریفاتی حاوی عربجه به عائد دفترده کی کتابلرمک بهرینک بوکونکی فیات حاضرده اوزرینه قاج غروش قیمتی واردر ؟ عاجزلری طرفندن ده ایکی شخن بولنلق اوزره بی طرف بر قومیسون تشکیل اوله رق فیاتلرینک کتابلرک یانه ترقیمیه اول صورتله تسجیلی وحسین حسام الدین افندی او کتابلرک دفتری ذات عالیکزه اوقاف ناظری اولمازدن اول کمال ایدرک آلوب کوتورمش و ذات عالیلرینک اوقاف ناظری اولما سی ده سکان کونی تجاوز ایتش ایکن حسین حسام الدین افندینک طرف عالیلرندن منع ایدیلرک متباقی دفترلرک تنظیمی ایچون کوندرلما مکده اولدینغی بیلیملر حقمده کونا کون یاغره قوبارمقده اولدقلرندن امر تسجیل ایچون دفترلریایله جقسه حسام الدین افندینک برکون وحقی بر ساعت تأخیری جائز اولمیدنن انام معامله ایچون همان اعزامه مساعد و لطف و عنایت بیورلمسی . چونکه عبدملوکلری بوکون بعض کتابلری چارشیه دوکوب صاته جق اولسم برکون ظرفنده الی بیک لیرادن فضله قیمت ویزیله جکی ارباب اختصاصجه محقق اولدینی کی ذات عالیلرنجه ده مسلم اوللق لازمکلیر وخصوصیه سائر نوادر دنیادن اولان کتابلرم شویه طورسون آلمش سنه ک اختصاصم قوتیه قاتح سلطان محمد خان حضرتلرینک دیوان شاهانه لری ده داخل اولدینی حالد سلاطین و خاندان عثمانیه عائد آثار جلیله بی حاوی تنظیمنه موفق اولدینم یازمه بر قوللکسیون واردر که بر مثل نا طوب قنو سرای هابوننده ونده دنیا و مافیاده موجوددر . [۱] یالکز بولوک قوللکسیونمی

[۱] ذات عالیلری ده حاضر اولدیفکز ملت کتبخانه سنده کی انجمن عالینک ایلاک اجتماعنده قرائت اولان ۱۱ نیسان ۱۳۳۸ تاریخلی برنجی تقریر چا کریده « سر آمدان ادبای عثمانیه دن معدود اولان مرحوم احمد مدحت افندی ۱۳۰ سنه سنده استغلام شهرنده فضلی مشرقین قونقره سنک سکرنجی دفعه سنده دولت علیه طرفندن مأمور بولنش ایدی . وبالذات حشمو قرال حضرتلری معرفتیه قونقره نک رسم کشادی اجرا اوله رق احمد مدحت افندی لسان وادبیات اسلامیة شعبه سنه رئیس انتخاب اولمشدی . مفاخر ملیه من حقنده انجمن مذکورده اونوب

آورو پاموزه لرینه عرضه تنزل ایتسم نه قدر قیمت کتیره جگنی ذات دولتری تقدیر بیوریکز . حال بویه ایکن سایه فخر رسالته بن اویه بر عبدصادق ملک و ملت که ناموسه بین ایدرم یاریم عصر دن زیاده بر زماندنبری جمع ایتمکه اولدیغ کتابلردن مقتضای حادثات کائنات بر جوق صیقیندیلره معروض قالدیغ حالده شیمیدی به قدر بر دانه بیه صامغه تنزل ایتماشم و ایتیم . بوندن اقدام یارسدن کلن بر کتابچی یالکز ایکی کتابه یدی بیک لیرا و نیم و قیله بوقیلدن آلمش اولدیغ کتابلردن برینک یالکز جلد بنده بشیوز لیرا و یردی . معذرت بیان ایتدم . آردیه واسطه قویدی جواب رد و یردم . پارسه کیده چکی کون وداعه کلدی یته اصرار ایتدی معذرتی تکرار ایتدم . اقدام شو عظمی کتبخانه کزدن ایکی کتاب اکیله نه زیانی واردز خصوصیه تسجیل اولنماشدر . دیدی . بن الی سنده بن بری طویل اولدیغ کتابلردن شیمیدی به قدر بر دانه صامماشم واقعا حتسز یره بکا بر جوق حقارتلرده اولور صانه بیلیم لکن یاریم عصرلق مسلکمی ترک ایچون وجدانی اقاع

«اوروپاده برجولان» عنوانی کتاب ، طبعه بر صورتی درج ایله یکی مقاله سنده . عیناً شو عبارتی یازیور :

« خاندان جهانگیر عثمانیه نك شائلی اعضای میانده آثار شعریه سیله شهرت شعار اولان ادبایی یدی سکره وارمقدردر . »

حالوکه خاندان جهانگیر عثمانیه نك شائلی اعضای میانده زمانیه آثار شعریه سیله شهرت شعار اولان ادبایی یدی سکرزدن عبارت اولیوب یالکز شو پیشگاه عالیکرده بولنان قسملرده ۲۵ عدد مزین دیوان اشعار نادر دلری و بوندن باشقده پادشاهان و شهزادگانموز عربی ، فارسی ، تورکی لسانلرنده متعدد تألیفات جلیله لری موجوددر . عبارته سی موجودایدی . اشبه مفاخر ملیه ملوک قوللکسیون شو بیه طور سون بعض کتابلرده بر قاج جلد بر آرده بولتی شرطیه عجبا اوقافک هانکی کتبخانه سنده درت بیکدن فضله یالکز عربی کتابلر و برده دکل استانبوله حتی بتون کره ارضده بولنان کتبخانه لرك هانکی برنده اون بیکدن زیاده ترکیه کتابلر واردز .

ایده میورم وجدانم بکا بیورکه واکر بر کتاب صانارسه ک بویه مذموم مسلکدن لذت آلیر و صوکره هپ کتابلرکی صامق ایسترسک ، بونک ایچون دکل بر کتاب حتی بر یارق صانه م چونکه وجدانه قارش یارم عصرلق ناموسم هدر اولور . جوانی و یرمک وداع ایتدم . عجبا بعض کتبخانلر نه حالده در . ذات عالیلرینک حالا ملت کتبخانه سنک تنظیم دفاترینه مانع اوله رق حقمده تمید هجومه و حقارتلر کورم کلکمه آلت اولسنه وجدان دولتری قائل اولماق لازم کلیر . تکلیفمک ایکنجیسی صدراسبق و فیک پاشا کی نوادر جهانندن اولدینی آثاریه مثبت بولنان بر ذاتک کتابلرینک آلمشی حقنده کی اراده علیه وکالتیهای آیلردن بری اوقافده طور مقده و بونلرک حکمة آلیوب تأخیر و تعلیل ایلمسی بک چیرکین برشی اولدینی کی بو مثلاً عالی مفاخر ملیه مزک اراده جلیله صدارتیهای به قارش آلمانی جائز اولدیغندن اگر موجود ایسه همان آلمشی اسبابنک استکمالی در .

اوچنجیسی : ملت کتبخانه سنده بر مطالعه خانه انشایی مقاله نامه ده داخل اولوب اومق اوله ذات عالیلری ده ملت کتبخانه سنده موجود اولدینی زمان اوقومش . ضبط نامه نك زیری امضای عالیلری ده موشج بولنش اولدینی کی مطالعه خانه نك لزومی هیئت مجتمعه ایله برابر ذات معالی صفات دولترینک تحت شاعده و اعترافده بولنه رق وبالذات بر محل تعیین اوله رق اعضادن اولوب اوقافک هیئت قیه رئیس معاونی بولنان نهاد بک اقدی به خریطه سنک یاپیلیمی امر بیورلمش و یاپدینی خریطه اوزرینه طوطی اون بیک لیرا قدر بر مبالغه وجوده کله چکی آکلاشیدش و اوقاف ناظری تعیین بیورولدقندن صکره ذات دولترینه ده دفعات ایله عرض ورجا اولنش ایکن غالباً مشغولیت عظیمه مانع اولدیغندن انشای مطالعه خانه هروز مباشرت

راسمہ وداع

دارالحکمة الاسلامیہ اعضا سندن و دارالفنون مدرسین استاد محترم از میرلی اسماعیل حق بک و فرید بک وینہ دارالفنون مدرسین شمس الدین بک افتدیلر حضرت آنک بیوک ملت مجلسنک تصدیقہ اقتران ایدن انقرہ تدقیقات و تألیفات اسلامیہ ہیئت علمیہ سی اعضا لغہ تعیین بیورولدفقرنی کمال ابتہاج و افتخار ایلہ خبر آلدق . شو اوچ استاد فاضل ایلہ بعض انجمنلر دہ و بالخاصہ ملت کتبخانہ سندن دفعات ایلہ ملاقات و اجتماع ایدلمش اولدیغندن مأموریت جدیدہ لر نی دہ تبریک ایدہ رز . شرق و غرب علوم والسنہ و واقف نادر الاقران و وجود لر یلہ افتخار اولنور بویلہ علماً و ادباً بحق ملک و ملتک ترقیسنہ لایق خدماتہ مقتدر ذواتی انتخاب و تعیین ایتلرندن طولانی کرک انقرہ دہ کی دائرہ جلیلہ علمیہ و کرک بویوک ملت مجلس عالیسنہ نہ قدر عرض تشکرات و تقدیرات ایدلسہ آذر . قریباً آنقرہ یہ متوجہاً حرکت ایدہ جککری جہتلہ جناب حق صحت و سلامت احسان و انشاء اللہ قریباً در سعادتہ ملت کتبخانہ سندن حضرت عاکف دہ بر لکدہ اولدینی حالہ کافی الباقی ملاقات و اجتماعی نصیب و میسر ایلہ کرک عبد عاجزی و کرک علم و عرفان طرفداری اولانلری مستغرق سرور فراوان بیورمسی ادعیہ فی عرض اجابتکاجناب کبریا ایدر و بوسیلہ جلیہ ایلہ شو فاضل لک ہر برینہ خطاباً آری آری شو بیقی تکرار ایدہ رک عرض راسمہ وداع ایلرم

ترہہ عزم ایلر ایسہ لطف خدا یارک اولہ
حضرت حضر نی قافلہ سالارک ارلہ

اولنما مشدر . بوکا شور قچ کون ایچندہ مباشرت ارنلنسی الزمدر . دفعات ایلہ یازمش اولدیغ کی مطالعہ ایچون تشریف ایدن ذواتک برخیا سی ربولہ میوب محروم مطالعہ قالہرق عودت ایدیورلر حالا بو اہمال لایق میدر . بناءً علیہ شمذیک ذات معالی سمات نظارتہ پناہیلرندن استرحام بو اوچ شیدر . جدأ ملک و ملتہ خادم بر ذات عالیقدر اولدقلری مأمولندہ بولندیغ ایچون بونلرک در حال اجراسنہ تشبث بیورہ جقلرینہ ذرہ قدر شہم یوقدر . مجرد بو خصوصہ کی حمیت و ہمت دولت لر نی عالمہ کو ستر مک و اثبات ایتک ایچون وفق پاشا کتا بلرینک ضایع ایدلیوب ہمان آلتماسیلہ دیگر مسائلہ تشبث بیورملرینہ اون کون مدت تعیین اولنمشدر . و قیلہ علی کالک نابجا براعتراضہ قارشی ہ بک اعلا انشاء اللہ قریباً بروہ شہری استرداد اولنور دہ سنک و سنک کی آچاق اولانلرک او کون شہر سز حسدیکزدن باطلایہ جاغکز بر یوم مسعودہ بن دہ سزک نامبارک خاطر کنز ایچون بنا وقف شرائطم دائرہ سندن کتا بلر می سلطان عثمان غازی حضرت لرنک تربہ مقدسہ لری قرب سعادتہ نقل ایلہ شرفیاب اولورم ، عبادہ سی جواب اولہرق غزہ لرلہ یاز شدم . البتہ در خاطر ایدر سکنز بالادہ منیف پاشا لایحہ فی دہ مطالعہ و آنا طولی مجاہدین عظامنک کمال ہمت و غیرت لر یلہ یالکز بروہ دکل ، حتی از میر و عموم آنا طولی ممالکنک فتح و استرداد و یونانک دکرہ دو کلش اولدینی البتہ تصدیق بیور سکنز . باقی ہر حالہ اصر و فرمان افتدش حضرت لرنسکدر .

۱۳۰۸ یلول ۱۳۳۸ ملت کتبخانہ سی ناظر و مؤسسہ

علی امیری

